

DZIENNIK URZĘDOWY WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

Łódź, dnia 5 stycznia 2022 r.

Poz. 69

UCHWAŁA NR XL/482/21 SEJMIKU WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

z dnia 7 grudnia 2021 r.

w sprawie uchwalenia Programu współpracy samorządu województwa łódzkiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2022 r.

Na podstawie art. 18 pkt 20 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2020 r. poz. 1378 i 1668, z 2021 r. poz. 1038 i 1834) i art. 221 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 305, 1236, 1535, 1773, 1927 i 1981) oraz art. 5a ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1057, z 2021 r. poz. 1038, 1243 i 1535) uchwała się, co następuje:

§ 1. Uchwala się Program współpracy samorządu województwa łódzkiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2022 r. zgodnie z brzmieniem załącznika do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa Łódzkiego.

§ 3. Uchwała podlega ogłoszeniu i wchodzi w życie po upływie 14 dni od daty opublikowania.

Przewodnicząca Sejmiku
Województwa Łódzkiego

Iwona Koperska

Załącznik do uchwały Nr XL/482/21
Sejmiku Województwa Łódzkiego
z dnia 7 grudnia 2021 r.

**PROGRAM WSPÓŁPRACY SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO
Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI ORAZ PODMIOTAMI WYMIENIONYMI
W ART. 3 UST. 3 USTAWY O DZIAŁALNOŚCI POŻYTKU PUBLICZNEGO
I O WOLONTARIACIE NA 2022 R.**

Wprowadzenie

W kreowaniu rozwoju regionalnego istotną rolę odgrywa współpraca pomiędzy wszystkimi podmiotami kształtującymi lokalną i regionalną rzeczywistość, w tym przede wszystkim pomiędzy sektorem publicznym, czyli samorządem regionalnym a tzw. trzecim sektorem tworzonym przez organizacje pozarządowe, które pomimo ich prywatnego charakteru działają w interesie publicznym. Mając powyższe na uwadze, angażowanie przez samorząd organizacji pozarządowych, zakładanych przez aktywnych obywateli oraz znajdujących się blisko mieszkańców i znających ich rzeczywiste potrzeby, stanowi klucz do prowadzenia efektywnej polityki regionalnej.

Osiągnięcie spójności społecznej, budowa tożsamości regionalnej, a także rozwój społeczno-gospodarczy regionu łódzkiego możliwy jest dzięki ciągłemu umacnianiu istniejącego partnerstwa pomiędzy Samorządem Województwa a organizacjami pozarządowymi działającymi na terenie województwa lub na rzecz jego mieszkańców. Współpraca Samorządu Województwa z organizacjami pozarządowymi opiera się na dialogu społecznym oraz wspólnym celu, jakim jest dobro mieszkańców województwa, w tym rodzin oraz zaspokajanie ich potrzeb. Organizacje pozarządowe niejednokrotnie wspomagają samorząd w realizacji jego zadań dostarczając usługi adekwatne do oczekiwań mieszkańców i wypełniając tym samym luki, których nie jest w stanie zapłacić sektor publiczny czy sektor prywatny, czyli przedsiębiorcy.

W celu zapewnienia przejrzystości oraz ułatwienia prowadzenia dialogu pomiędzy samorządem a organizacjami pozarządowymi corocznie Województwo Łódzkie opracowuje dokument pt. Program współpracy samorządu województwa łódzkiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, w którym określone zostają m.in. cele, zasady, formy współpracy oraz priorytetowe kierunki działania. Wdrażanie Programu stanowi istotny element realizacji celów Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego oraz wojewódzkich dokumentów programowych.

Jednocześnie należy zauważyć, iż wszystkie obszary współpracy Samorządu Województwa z organizacjami pozarządowymi zostały dotknięte skutkami rozprzestrzeniania się COVID-19. Biorąc powyższe pod uwagę, o ile nie ulegnie zmianie sytuacja epidemiologiczna w kraju, w 2022 r. priorytetowo będzie traktowane wykonywanie zadań, które jednocześnie będą związane z usuwaniem lub przeciwdziałaniem negatywnych następstw COVID-19 w obszarach współpracy wskazanych w Rozdziale 5, przy zachowaniu ich głównych celów. Ponadto na rodzaj i zakres rzeczowy zleczanych przez Samorząd Województwa zadań publicznych będą mogły mieć wpływ wprowadzone i aktualizowane zasady i ograniczenia związane z aktualną sytuacją epidemiologiczną obowiązującą w kraju.

Rozdział 1 Postanowienia ogólne

Ilekrót w niniejszym Programie współpracy samorządu województwa łódzkiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2022 r. jest mowa o:

- a) Programie – należy przez to rozumieć Program współpracy samorządu województwa łódzkiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2022 r.,
- b) Ustawie – należy przez to rozumieć ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- c) Województwie – należy przez to rozumieć Województwo Łódzkie,

- d) Sejmiku Województwa – należy przez to rozumieć Sejmik Województwa Łódzkiego,
- e) Marszałku Województwa – należy przez to rozumieć Marszałka Województwa Łódzkiego,
- f) Zarządzie Województwa – należy przez to rozumieć Zarząd Województwa Łódzkiego,
- g) Samorządzie Województwa – należy przez to rozumieć Samorząd Województwa Łódzkiego,
- h) Urzędzie – należy przez to rozumieć Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego.

Rozdział 2

Cele współpracy

1. Głównym celem współpracy jest zbudowanie społeczeństwa obywatelskiego oraz dążenie do większego zaangażowania mieszkańców w realizację działań na rzecz rozwoju województwa łódzkiego poprzez wzmacnianie partnerstwa pomiędzy Samorządem Województwa a organizacjami pozarządowymi.

2. Cele szczegółowe:

- 1) podejmowanie działań na rzecz utworzenia w województwie łódzkim warunków do aktywizacji mieszkańców województwa łódzkiego, w tym poprzez rozwój oddolnych inicjatyw służących mieszkańcom regionu i odpowiadających na ich potrzeby;
- 2) zwiększanie udziału mieszkańców województwa oraz organizacji pozarządowych ich reprezentujących w procesie opracowania i wdrażania polityk publicznych w województwie łódzkim oraz w procesie wzmacniania współpracy pomiędzy sektorem publicznym i pozarządowym;
- 3) rozbudzenie wśród mieszkańców województwa poczucia przynależności do wspólnoty regionalnej, a tym samym zwiększenie ich poczucia odpowiedzialności za rozwój regionu;
- 4) poprawa jakości życia mieszkańców województwa poprzez wdrażanie innowacyjnych rozwiązań pozwalających na lepszą identyfikację potrzeb mieszkańców i ich pełniejsze zaspokajanie.

Rozdział 3

Zasady współpracy

1. Konstytucyjna zasada pomocniczości oraz wynikające z innych ustaw kompetencje jednostek samorządu terytorialnego stanowią podstawę rozwoju wzajemnych relacji między Samorządem Województwa a organizacjami pozarządowymi.

2. Ponadto Samorząd Województwa przy współpracy z organizacjami pozarządowymi kieruje się:

- 1) zasadą suwerenności stron – w myśl tej zasady organy administracji publicznej, respektując odrębność i suwerenność zorganizowanych wspólnot obywateli, uznają ich prawo do samodzielnego definiowania i rozwiązywania problemów, w tym należących także do sfery zadań publicznych i w takim zakresie współpracują z tymi organizacjami, a także wspierają ich działalność oraz umożliwiają realizację zadań publicznych na zasadach i w formie określonej w Ustawie;
- 2) zasadą partnerstwa – zgodnie z zasadą partnerstwa organizacje pozarządowe, na zasadach i w formie określonej w Ustawie oraz według trybu wynikającego z odrębnych przepisów, uczestniczą w identyfikowaniu i definiowaniu problemów społecznych, wypracowywaniu sposobów ich rozwiązania oraz wykonywaniu zadań publicznych;
- 3) zasadą efektywności – kierując się zasadą efektywności organy administracji publicznej, przy zlecaniu organizacjom pozarządowym zadań publicznych, dokonują wyboru najefektywniejszego sposobu wykorzystania środków publicznych, przestrzegając zasad uczciwej konkurencji oraz z zachowaniem wymogów określonych w ustawie o finansach publicznych;
- 4) zasadą jawności – mając na względzie zasadę jawności, organy administracji publicznej udostępniają współpracującym z nimi organizacjom pozarządowym informacje o zamiarach, celach i środkach przeznaczonych na realizację zadań publicznych, w których możliwa jest współpraca z tymi organizacjami oraz o kosztach realizacji zadań publicznych już prowadzonych w tym zakresie przez jednostki podległe organom administracji publicznej lub nadzorowane przez te organy, wraz z informacją o sposobie obliczania tych kosztów, tak aby możliwe było ich porównanie z kosztami realizacji analogicznych zadań przez inne instytucje i osoby. Województwo będzie dążyło do tego, aby wszelkie możliwości współpracy z organizacjami były

powszechnie wiadome i dostępne oraz jasne i zrozumiałe. Narzędziami dla upublicznienia informacji jest przede wszystkim Biuletyn Informacji Publicznej Urzędu oraz internetowy serwis informacyjny Urzędu przeznaczony dla organizacji pozarządowych www.ngo.lodzkie.pl;

- 5) zasadą uczciwej konkurencji – Województwo będzie równorzędnie traktowało organizacje pozarządowe przy realizacji zadań publicznych, ogłaszając w tym samym czasie takie same założenia określające zadanie oraz stosując takie same kryteria oceny zgłoszonych ofert konkurujących podmiotów.

Rozdział 4 **Formy współpracy**

Współpraca Samorządu Województwa z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego będzie miała charakter finansowy i pozafinansowy.

1. Współpraca o charakterze finansowym może być prowadzona m.in.:

- 1) w formie zlecenia realizacji zadań publicznych w trybie:

a) otwartego konkursu ofert na:

- powierzanie wykonania zadań publicznych wraz z udzieleniem dotacji ze środków budżetowych na sfinansowanie ich realizacji,
- wspieranie wykonania zadań publicznych wraz z udzieleniem dotacji na dofinansowanie ich realizacji.

Zasady i tryb wyboru ofert są jawne i podawane do publicznej wiadomości w ogłoszeniu o konkursie. Wyniki konkursów podawane są do publicznej wiadomości. Ogłoszenia o otwartych konkursach ofert i ich wynikach publikowane są w szczególności:

- w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu,
- na stronie internetowej www.ngo.lodzkie.pl,
- na tablicach ogłoszeń w siedzibie Urzędu,

- na stronie Regionalnego Centrum Polityki Społecznej w Łodzi, w przypadku konkursów realizowanych przez Centrum,

- b) pozakonkursowym określonym w art.19a Ustawy i polegającym na realizacji zadania publicznego o charakterze regionalnym, którego okres realizacji nie przekracza 90 dni a wysokość dofinansowania lub finansowania zadania publicznego nie przekracza kwoty 10 tysięcy złotych, ponadto jeden podmiot w roku kalendarzowym nie może otrzymać w trybie pozakonkursowym dofinansowania o łącznej kwocie przekraczającej 20 tysięcy złotych.

Ogłoszenie o wyborze oferty w trybie pozakonkursowym jest jawne i podawane do publicznej wiadomości:

- w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu,
- na stronie internetowej www.ngo.lodzkie.pl,
- na tablicach ogłoszeń w siedzibie Urzędu,

- na stronie Regionalnego Centrum Polityki Społecznej w Łodzi, w przypadku konkursów realizowanych przez Centrum;

- 2) na podstawie umowy o wykonanie zadania publicznego w ramach inicjatywy lokalnej mieszkańców województwa łódzkiego bądź organizacji pozarządowych lub podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 Ustawy, reprezentujących wspólnotę regionalną, zawieranej zgodnie z uchwałą Sejmiku Województwa w sprawie trybu i szczegółowych kryteriów oceny wniosków o realizację zadania publicznego w ramach inicjatywy lokalnej;

- 3) na podstawie umowy partnerstwa zawartej w celu realizacji projektu partnerskiego określonej w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju;

- 4) w innych trybach przewidzianych przepisami polskiego prawa.

2. Współpraca o charakterze pozafinansowym, prowadzona jest przede wszystkim w formie:

- 1) wzajemnego informowania się o planowanych kierunkach działalności w celu prawidłowego diagnozowania problemów i potrzeb mieszkańców województwa;
- 2) publikowania informacji o działaniach istotnych dla organizacji pozarządowych na stronach internetowych serwisu Urzędu (www.ngo.lodzkie.pl), udostępnianiu informacji w lokalnych mediach, a także udostępnianiu informacji innymi dostępnymi sposobami, w szczególności podczas otwartych spotkań z przedstawicielami organizacji pozarządowych;
- 3) współdziałania w zakresie jej kompetencji z Łódzką Wojewódzką Radą Działalności Pożytku Publicznego powołaną przez Marszałka Województwa;
- 4) konsultowania z Łódzką Wojewódzką Radą Działalności Pożytku Publicznego oraz z organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 Ustawy projektów aktów normatywnych, w tym aktów prawa miejscowego, w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji i podmiotów określonych w art. 4 Ustawy;
- 5) tworzenia wspólnych stałych lub doraźnych zespołów roboczych o charakterze doradczym i inicjatywnym, złożonych z przedstawicieli organizacji pozarządowych, podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 Ustawy oraz przedstawicieli właściwych organów administracji publicznej (tj. np. Wojewódzka Rada Zatrudnienia, Komitet Monitorujący Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020, czy Komitet Monitorujący Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2027, Wojewódzka Społeczna Rada do spraw Osób Niepełnosprawnych, Komitet Rozwoju Ekonomii Społecznej Województwa Łódzkiego, Społeczna Rada Seniorów Województwa Łódzkiego, Wojewódzki Panel Ekspertów ds. Polityki Społecznej, Zespół ds. Realizacji Krajowego Programu Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczania AIDS na terenie województwa łódzkiego) i współpraca w ich ramach;
- 6) udzielania patronatu przez Marszałka Województwa dla działań lub programów realizowanych przez organizacje pozarządowe lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 Ustawy uznanych za szczególnie wartościowe;
- 7) prowadzenia spotkań informacyjnych, szkoleń oraz udzielania instrukcji i wskazówek w zakresie prawidłowego ubiegania się o dotacje z budżetu województwa oraz rozliczania się z nich;
- 8) inicjowania, organizowania lub współorganizowania szkoleń, spotkań, konferencji podnoszących jakość pracy osób zajmujących się współpracą z organizacjami pozarządowymi z terenu województwa łódzkiego oraz inicjatyw integrujących to środowisko wokół zadań ważnych dla regionu;
- 9) angażowania organizacji do wymiany doświadczeń i prezentacji osiągnięć, a także koordynacji działań i realizacji wspólnych przedsięwzięć i imprez;
- 10) promowania przez samorząd działalności organizacji pozarządowych i pomocy w tworzeniu dobrego wizerunku sektora w województwie;
- 11) popierania i umacniania lokalnych inicjatyw podejmowanych na rzecz rozwoju społeczności lokalnych i ekonomii społecznej, promowania przez samorząd województwa ekonomii społecznej jako ważnego elementu wpływającego na rozwój lokalny i łączącego aspekty biznesowe z działaniem społecznym;
- 12) udostępniania w miarę posiadanych możliwości pomieszczeń oraz sprzętu będących w dyspozycji Urzędu na potrzeby organizowanych lub współorganizowanych przez organizacje pozarządowe spotkań, seminariów, szkoleń i konferencji o charakterze regionalnym, niekomercyjnym i otwartym dla wszystkich zainteresowanych;
- 13) wdrażania wymogów ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się oraz stosowania ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami w ramach współpracy Województwa z organizacjami pozarządowymi;
- 14) podejmowania wspólnych działań na rzecz promocji regionu łódzkiego oraz budowania marki województwa łódzkiego.

Rozdział 5

Zakres przedmiotowy (obszary działania)

1. Przedmiotem współpracy realizowanej w formie finansowej i pozafinansowej Samorządu Województwa z organizacjami pozarządowymi są:

- 1) ustawowe zadania własne Województwa;
- 2) zadania pożytku publicznego określone w art. 4 ust. 1 Ustawy, o ile zadania te są zadaniami samorządu województwa, określonymi w ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa;
- 3) zadania wpisujące się w regionalne programy strategiczne oraz w cele Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030;
- 4) zadania dotyczące promocji województwa łódzkiego oraz jego marki;
- 5) zadania zlecone do realizacji samorządowi województwa na podstawie innych aktów prawnych.

2. W roku 2022 zostały określone zadania priorytetowe z następujących obszarów:

- 1) wspomaganie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego;
- 2) kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego;
- 3) nauka, szkolnictwo wyższe, edukacja, oświata i wychowanie;
- 4) polityka społeczna:
 - a) działania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
 - b) pomoc społeczna, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób:
 - działania z zakresu pomocy społecznej,
 - działania na rzecz osób starszych,
 - rozwój ekonomii społecznej,
 - przeciwdziałanie przemocy,
 - polityka prorodzinna,
 - c) przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym:
 - przeciwdziałanie alkoholizmowi,
 - przeciwdziałanie narkomanii,
 - d) ochrona i promocja zdrowia - przeciwdziałanie HIV/AIDS,
 - e) działania na rzecz osób niepełnosprawnych;
- 5) ochrona i promocja zdrowia, w tym działalność lecznicza w rozumieniu ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej;
- 6) kultura fizyczna i sport;
- 7) turystyka i krajoznawstwo;
- 8) ochrona środowiska;
- 9) wspomaganie rozwoju gospodarczego, w tym rozwoju przedsiębiorczości;
- 10) działania na rzecz bezpieczeństwa publicznego.

3. We wszystkich zadaniach priorytetowych, wskazanych w wyżej wymienionych obszarach, współpraca z organizacjami pozarządowymi będzie realizowana poprzez wspieranie społeczeństwa obywatelskiego w oparciu o formy współpracy oraz zgodnie ze sposobem realizacji opisanym w niniejszym Programie.

4. Samorząd Województwa w swoim działaniu będzie brać pod uwagę standardy oraz dobre praktyki zgodnie z zapisami "Modelu współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych" Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

Rozdział 6

Priorytetowe zadania publiczne

I. Obszar działania: wspomaganie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego

Zadania priorytetowe:

1. Wspieranie dialogu obywatelskiego i współpracy międzysektorowej w ramach współpracy Samorządu Województwa i organizacji pozarządowych w celu skuteczniejszej realizacji zadań publicznych województwa w szczególności poprzez:

- 1) wspieranie pozyskiwania środków na realizację zadań publicznych województwa ze źródeł pochodzących spoza budżetu województwa oraz samorządów z terenu województwa;
- 2) realizację wspólnych konferencji, szkoleń i spotkań promujących wymianę doświadczeń, edukację w zakresie tworzenia rad pożytku publicznego w gminach i powiatach regionu;
- 3) wspieranie działalności organizacji pozarządowych realizujących zadania publiczne Województwa poprzez edukację w zakresie prawidłowego rozliczania funduszy publicznych, spotkania informacyjne na temat dostępnych funduszy z budżetu Samorządu Województwa i sposobu aplikowania o nie;
- 4) informowanie organizacji pozarządowych o możliwościach związanych z aplikowaniem o środki w programach Unii Europejskiej (w tym organizowanie międzysektorowych spotkań), o możliwości udziału w partnerstwach projektowych oraz wsparcie merytoryczne w przypadku aplikowania o tego typu środki;
- 5) wspieranie mechanizmu 1% na terenie województwa łódzkiego poprzez działania edukacyjne skierowane do organizacji pozarządowych w szczególności nt. skutecznych metod prowadzenia kampanii 1%;
- 6) budowanie dobrego wizerunku organizacji pozarządowych w regionie łódzkim poprzez promowanie działalności organizacji na imprezach organizowanych przez Urząd oraz włączanie się w działania sektora pozarządowego na terenie województwa, w tym także poprzez promowanie inicjatyw realizowanych przez organizacje pożytku publicznego na stronach internetowych i mediach społecznościowych Województwa;
- 7) prowadzenie wyodrębnionej strony internetowej, profilu facebookowego oraz newslettera poświęconych współpracy Samorządu Województwa z organizacjami pozarządowymi (www.ngo.lodzkie.pl) w celu informowania organizacji pozarządowych o działalności Urzędu w zakresie spraw dotyczących trzeciego sektora, upubliczniania informacji dotyczących tego sektora oraz promowania działań sektora wśród mieszkańców regionu;
- 8) współpracę z Łódzką Wojewódzką Radą Działalności Pożytku Publicznego, w tym prowadzenie jej obsługi administracyjnej;
- 9) współpracę przy realizacji regionalnych wydarzeń promujących działalność organizacji pozarządowych z województwa łódzkiego;
- 10) współpracę przy projektach mających na celu budowanie silnej i rozpoznawalnej marki województwa łódzkiego np. poprzez zakup usług promocyjnych w ramach wydarzeń organizowanych na terenie województwa łódzkiego, a także przekazywanie materiałów i wydawnictw promocyjnych na potrzeby realizowanych działań statutowych, konkursów, projektów oraz zakup pucharów, statuetek dla laureatów wydarzeń i konkursów;
- 11) rozwijanie nowych form współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w województwie łódzkim;
- 12) współorganizację wydarzeń tematycznych związanych m.in. z wydatkowaniem środków unijnych, z programami unijnymi.

Cel zadania: Zwiększenie skuteczności i efektywności realizacji zadań publicznych województwa dzięki współpracy z sektorem pozarządowym.

2. Rozwój aktywnych społeczności w regionie, w szczególności poprzez:

- 1) upowszechnianie informacji na temat swobód obywatelskich m.in. informowanie o możliwości i sposobie dostępu do informacji publicznej;
- 2) zachęcanie mieszkańców do współodpowiedzialności za rozwój województwa łódzkiego i uczestnictwa w kreowaniu kierunków jego rozwoju;
- 3) promowanie włączania się obywateli i organizacji pozarządowych w życie publiczne;
- 4) zachęcanie obywateli i organizacji pozarządowych do zaangażowania się w społeczną kontrolę instytucji publicznych szczebla lokalnego i regionalnego poprzez wspieranie działalności organizacji pozarządowych podejmujących działania strażnicze oraz pomoc osobom zaangażowanym w społeczną kontrolę instytucji;
- 5) wypracowywanie i wdrażanie innowacyjnych rozwiązań, które będą wspierać rozwój społeczeństwa obywatelskiego;
- 6) wymianę doświadczeń w rozwiązywaniu problemów lokalnych i regionalnych poprzez inicjowanie lub uczestnictwo w przedsięwzięciach nakierowanych na taką wymianę;
- 7) wspieranie działań aktywizujących mieszkańców regionu;
- 8) wsparcie dla budowania partnerstw międzynarodowych, integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy pomiędzy społeczeństwami, pomoc w poszukiwaniu partnerów zagranicznych dla realizacji celów statutowych przez organizacje pozarządowe z regionu łódzkiego;
- 9) wspieranie organizacji pozarządowych działających na obszarach wiejskich m.in. poprzez: wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER, przekazywanie, w ramach konkursu, środków finansowych na realizację operacji wspierających rozwój obszarów wiejskich dla podmiotów zarejestrowanych w bazie Partnerów Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich, wsparcie przez Jednostkę Regionalną Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich Województwa Łódzkiego w ramach planu operacyjnego na lata 2022-2023 organizacji pozarządowych poprzez organizację m.in. szkoleń, warsztatów, konkursów, wyjazdów studyjnych oraz poprzez współpracę z Lokalnymi Grupami Działania z terenu województwa łódzkiego (np. warsztaty, szkolenia).

Cel zadania: Zwiększenie aktywności mieszkańców województwa łódzkiego w zakresie działań na rzecz rozwoju regionu.

3. Włączanie organizacji pozarządowych do współtworzenia polityk publicznych na szczeblu regionu oraz monitorowania ich realizacji w szczególności poprzez:

- 1) angażowanie przedstawicieli organizacji pozarządowych do zespołów roboczych i grup roboczych, w tym w szczególności:
 - a) Komitetu Monitorującego Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 oraz Komitetu Monitorującego Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2027,
 - b) Grupy ds. Koordynacji Funduszy Europejskich;
- 2) umożliwienie przedstawicielom organizacji pozarządowych oraz podmiotów ekonomii społecznej korzystania z usług informacyjnych świadczonych przez Sieć Punktów Informacyjnych Funduszy Europejskich w odniesieniu do wszystkich programów finansowanych z Unii Europejskiej;
- 3) włączanie przedstawicieli organizacji pozarządowych w działania informacyjno-promocyjne, konferencje i spotkania konsultacyjne;
- 4) angażowanie przedstawicieli organizacji pozarządowych w proces konsultacji dokumentów strategicznych/programowych na nowy okres programowania 2021-2027 m.in. Programu Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2027 oraz Regionalnego Planu Transportowego Województwa Łódzkiego dla realizacji warunku podstawowego Celu Polityki 3 (w zakresie transportu) w perspektywie finansowej 2021-2027, a także w proces konsultacji Audytu Krajowego Województwa Łódzkiego.

Cel zadania: Podniesienie stopnia zaangażowania sektora pozarządowego w tworzenie, wdrażanie i monitorowanie polityk publicznych na szczeblu regionu.

4. Wspomaganie integracji sektora pozarządowego w regionie, w szczególności poprzez:

- 1) organizację Forum Organizacji Pozarządowych Województwa Łódzkiego;

- 2) organizację Forum Pełnomocników ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi z terenu województwa łódzkiego;
- 3) inicjowanie współpracy Łódzkiej Wojewódzkiej Rady Działalności Pożytku Publicznego z innymi ciałami dialogu w regionie.

Cel zadania: Budowa silnego sektora pozarządowego w województwie łódzkim.

Realizacja zadań priorytetowych: Departament Promocji, Departament Polityki Regionalnej, Regionalne Centrum Polityki Społecznej w Łodzi, Departament Rolnictwa i Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Kancelaria Marszałka w formie współpracy finansowej i pozafinansowej.

II. Obszar działania: kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego

Zadania priorytetowe:

1. Organizowanie wydarzeń kulturalnych prezentujących dorobek polskiego i światowego dziedzictwa kultury na terenie województwa łódzkiego.
2. Prezentowanie lokalnego i regionalnego dorobku kultury.

Cel zadań: Wzbogacanie oferty kulturalnej województwa łódzkiego oraz pielęgnowanie i rozwój polskiej tradycji kulturowej w województwie łódzkim.

Realizacja: Departament Kultury i Edukacji w formie współpracy finansowej.

III. Obszar działania: nauka, szkolnictwo wyższe, edukacja, oświata i wychowanie

Zadania priorytetowe:

1. Rozwijanie kompetencji społecznych i obywatelskich wśród mieszkańców województwa łódzkiego poprzez organizowanie inicjatyw o charakterze historyczno-patriotycznym, promujących polską tradycję i symbole narodowe, w tym konkursów poświęconych symbolice narodowej oraz wiedzy historycznej.

2. Kształtowanie umiejętności porozumiewania się w językach obcych oraz umiejętności uczenia się poprzez:

- 1) organizowanie zajęć językowych, konkursów oraz obozów językowych i wycieczek promujących w języku obcym bogactwo przyrody, historii i sztuki województwa łódzkiego itp.;
- 2) działania związane z promocją idei kształcenia się przez całe życie;
- 3) organizowanie inicjatyw mających wpływ na poprawę wyników w nauce oraz wykształcenie postawy radzenia sobie na wielu życiowych płaszczyznach, w tym zajęcia dot. nowoczesnych metod dydaktycznych w zakresie myślenia projektowego, prowadzenia zajęć z efektywnego zarządzania czasem, planowania, koncentracji, gimnastyki umysłu, motywacji, samokształcenia itp.

3. Rozwijanie kompetencji matematycznych i naukowo-technicznych poprzez:

- 1) organizowanie praktycznych zajęć związanych z zawodami deficytowymi w województwie łódzkim oraz działań promujących kształcenie zawodowe wśród mieszkańców województwa łódzkiego;
- 2) prowadzenie zajęć promujących i kształtujących myślenie matematyczne (logiczne i przestrzenne);
- 3) propagowanie edukacji przez szachy w szkołach podstawowych i przedszkolach na terenie województwa łódzkiego w celu rozwijania myślenia logicznego i przyczynowo-skutkowego oraz naukowego poprzez stawianie tez i ich udowadnianie;
- 4) stymulowanie współpracy między szkołami zawodowymi a pracodawcami na rzecz rozwoju kształcenia zawodowego w regionie.

Cel zadań: Rozwój kapitału społecznego i intelektualnego województwa łódzkiego poprzez wzbogacenie oferty edukacyjno-wychowawczej województwa łódzkiego umożliwiającej kształtowanie i wzmacnianie kompetencji kluczowych zwiększających wydajność, innowacyjność i konkurencyjność mieszkańców regionu.

Realizacja: Departament Kultury i Edukacji w formie współpracy finansowej.

IV. Obszar działania: polityka społeczna

Zadania priorytetowe:

1. Wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej:

- 1) usamodzielnianie wychowanków pieczy zastępczej;
- 2) edukacja, upowszechnianie i promocja rodzinnej pieczy zastępczej.

2. Wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej (umowy wieloletnie):

- 1) prowadzenie interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego (kontynuacja realizacji umowy wieloletniej);
- 2) inne działania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

3. Wsparcie rodzin:

- 1) aktywizacja pozaedukacyjna rodzin, w tym podnoszenie umiejętności cyfrowych;
- 2) podnoszenie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziny i jej zdolności radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych;
- 3) wsparcie inicjatyw na rzecz aktywnej integracji rodzin;
- 4) prowadzenie poradnictwa specjalistycznego dla małżeństw, par i rodzin przeżywających trudności prowadzące do kryzysów oraz inne działania zapobiegające rozpadowi rodziny.

4. Pomoc rodzinom w trudnej sytuacji życiowej:

- 1) organizacja wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży z rodzin wielodzietnych.

5. Pomoc osobom i rodzinom zagrożonym wykluczeniem społecznym:

- 1) wyrównywanie szans rozwojowych osób oraz rodzin (w tym rodzin z dziećmi) zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym m.in. dostęp do poradnictwa specjalistycznego;
- 2) przeciwdziałanie ubóstwu;
- 3) aktywizacja społeczna mieszkańców społeczności wiejskich;
- 4) rozwój wolontariatu.

6. Wspieranie osób starszych:

- 1) aktywizacja społeczna osób starszych, w tym wsparcie współpracy międzypokoleniowej;
- 2) zapewnienie dostępu do inicjatyw na rzecz osób starszych;
- 3) wsparcie wolontariatu osób starszych.

7. Rozwój ekonomii społecznej:

- 1) promocja podmiotów ekonomii społecznej;
- 2) wsparcie innowacji społecznych realizowanych przez podmioty ekonomii społecznej (PES) i przedsiębiorstwa społeczne (PS);
- 3) wzmacnianie potencjału PES i PS poprzez szkolenia, doradztwo, inne aktywne formy edukacji.

8. Przeciwdziałanie alkoholizmowi:

- 1) edukacja zdrowotna i profilaktyka uzależnień (uniwersalna, selektywna, wskazująca) realizowana zgodnie z wynikami badań naukowych (w tym epidemiologicznych) oraz dobrą praktyką w dziedzinie przeciwdziałania uzależnieniom, w szczególności wśród dzieci i młodzieży;
- 2) wdrażanie i upowszechnianie standardów i procedur profilaktyki, diagnozy oraz terapii FASD (Spektrum Płodowych Zaburzeń Alkoholowych), zgodnie z aktualnym stanem wiedzy naukowej;
- 3) zwiększanie dostępności i poprawa jakości leczenia, rehabilitacji i specjalistycznej pomocy/wsparcia dla osób uzależnionych od alkoholu, współuzależnionych i członków ich rodzin;

- 4) poprawa jakości życia (wyrównywanie szans życiowych), reintegracja społeczna osób uzależnionych od alkoholu, współuzależnionych i członków ich rodzin;
- 5) edukacja kadr (w tym szkolenia) uczestniczących w realizacji zadań z zakresu profilaktyki uzależnień;
- 6) poszerzanie i udoskonalanie oferty oraz wspieranie realizacji programów profilaktyki o naukowych podstawach lub o potwierdzonej skuteczności, w szczególności zalecanych w ramach Systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego;
- 7) poszerzanie i podnoszenie jakości oferty pomocy psychologicznej, socjoterapeutycznej i opiekuńczo-wychowawczej dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym i ich rodzin;
- 8) zwiększanie dostępności i podnoszenie jakości specjalistycznej pomocy dla osób doznających przemocy w rodzinie.

9. Przeciwdziałanie narkomanii:

- 1) edukacja zdrowotna i profilaktyka uzależnień (uniwersalna, selektywna, wskazująca) realizowana zgodnie z wynikami badań naukowych (w tym epidemiologicznych) oraz dobrą praktyką w dziedzinie przeciwdziałania uzależnieniom, w szczególności wśród dzieci i młodzieży;
- 2) zwiększanie dostępności i podnoszenie efektywności działań interwencyjnych ukierunkowanych na leczenie, rehabilitację, a także ograniczenie szkód zdrowotnych osób uzależnionych od narkotyków, współuzależnionych oraz zagrożonych uzależnieniem;
- 3) reintegracja społeczna osób uzależnionych od narkotyków;
- 4) edukacja kadr (w tym szkolenia) uczestniczących w realizacji zadań z zakresu profilaktyki uzależnień;
- 5) poszerzanie i udoskonalanie oferty oraz wspieranie realizacji programów profilaktyki o naukowych podstawach lub o potwierdzonej skuteczności, w szczególności zalecanych w ramach Systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego;
- 6) ograniczanie stosowania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i NSP.

10. Przeciwdziałanie HIV/AIDS:

- 1) edukacja publiczna na temat HIV/AIDS mająca na celu profilaktykę zakażeń HIV;
- 2) integracja społeczna osób żyjących z HIV i chorych na AIDS z ogółem społeczeństwa, poprzez podejmowanie działań informacyjno-edukacyjnych;
- 3) inicjowanie i promowanie działań w zakresie pomocy i wsparcia dla osób żyjących z HIV, chorych na AIDS i ich bliskich;
- 4) podnoszenie kompetencji zawodowych specjalistów pracujących z osobami żyjącymi z HIV, chorymi na AIDS oraz osób podejmujących działania w zakresie przeciwdziałania HIV/AIDS.

11. Przeciwdziałanie przemocy:

- 1) podnoszenie poziomu świadomości społecznej wobec zjawiska przemocy;
- 2) zwiększanie zakresu i skuteczności pomocy specjalistycznej w formie działań wspierających dla osób krzywdzonych w wyniku przemocy;
- 3) wspieranie istniejących, a także promowanie nowych rozwiązań w zakresie programów korekcyjno-edukacyjnych wobec sprawców przemocy;
- 4) podnoszenie kwalifikacji zawodowych służb zajmujących się problematyką przemocy.

12. Umożliwianie niezależnego życia osobom z różnymi niepełnosprawnościami oraz ich włączanie społeczne:

- 1) profilaktyka i ograniczanie skutków niepełnosprawności;
- 2) włączanie społeczne osób niepełnosprawnych;
- 3) wzmacnianie potencjału organizacji pozarządowych z zakresu działalności na rzecz osób niepełnosprawnych, w szczególności w obszarze wymagań służących zapewnieniu dostępności.

Cel zadań: Poprawa jakości życia mieszkańców województwa w obszarze polityki społecznej poprzez wdrażanie rozwiązań, w tym rozwiązań innowacyjnych, pozwalających na lepszą identyfikację potrzeb mieszkańców i ich pełniejsze zaspokajanie, a także wzmacnianie potencjału organizacji pozarządowych z zakresu ich działalności oraz inspirowania i promowania nowych rozwiązań w zakresie polityki społecznej.

Realizacja: Regionalne Centrum Polityki Społecznej w Łodzi w formie współpracy finansowej i pozafinansowej.

V. Obszar działania: ochrona i promocja zdrowia, w tym działalność lecznicza w rozumieniu ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej

Zadania priorytetowe:

1. Pomoc psychologiczna dla dorosłych mieszkańców województwa łódzkiego w stanie kryzysu psychicznego.
2. Udzielanie świadczeń zdrowotnych w warunkach domowych, dla osób chorych na Alzheimera i inne choroby otępienne, na terenie województwa łódzkiego.

Cel zadań: Zwiększenie dostępu do świadczeń zdrowotnych, w tym z zakresu: zdrowia psychicznego, rehabilitacji, opieki długoterminowej i chorób układu oddechowego. Poprawa stanu zdrowia. Zwiększenie wiedzy na temat zdrowego stylu życia i profilaktyki.

Realizacja: Departament Polityki Zdrowotnej w formie współpracy finansowej.

VI. Obszar działania: kultura fizyczna i sport

Zadania priorytetowe:

1. Program interdyscyplinarnego szkolenia i współzawodnictwa młodzieży uzdolnionej sportowo w województwie łódzkim, realizowany dla kadr wojewódzkich w ramach ogólnopolskiego systemu sportu młodzieżowego:

- 1) program wsparcia szkolenia sportowego dzieci i młodzieży w sportach indywidualnych i w zespołowych grach sportowych, skierowany do klubów sportowych województwa łódzkiego prowadzących szkolenie w ramach ogólnopolskiego systemu sportu młodzieżowego;
- 2) program rozwoju sportu młodzieżowego w środowisku wiejskim i małomiasteczkowym – program skierowany jest do klubów sportowych (działających w formie stowarzyszenia), także uczniowskich klubów sportowych prowadzących szkolenie i współzawodnictwo sportowe na terenach wiejskich i małych miast dla młodzieży uzdolnionej sportowo w kategoriach wiekowych (młodzik, junior młodszy, junior, młodzieżowiec), zgodnych z systemem sportu młodzieżowego.
2. Rozwój i upowszechnianie sportu szkolnego wśród dzieci i młodzieży szkolnej, w tym młodzieży niepełnosprawnej – organizacja rywalizacji sportowej dla szkół podstawowych oraz ponadpodstawowych przeprowadzonej w województwie łódzkim.
3. Rozwój i upowszechnianie sportu na terenach wiejskich i małych miast wśród mieszkańców województwa łódzkiego, w tym osób niepełnosprawnych – organizacja rywalizacji sportowej reprezentantów środowiska wiejskiego na poziomie wojewódzkim i ogólnopolskim oraz udział reprezentantów środowiska wiejskiego województwa łódzkiego w zawodach wojewódzkich i ogólnopolskich.
4. Realizacja zadań, w ramach których osoby powyżej sześćdziesiątego roku życia będą uczestniczyć w bezpłatnych zajęciach ruchowych zorganizowanych na terenie województwa łódzkiego.
5. Realizacja programu powszechnej nauki pływania dla uczniów klas I-III szkół podstawowych z terenu województwa łódzkiego.
6. Realizacja programu, który ma na celu rozwój aktywności fizycznej i kompetencji społecznych dla dzieci, rodzin i nauczycieli województwa łódzkiego na lata 2021-2025. Realizacja programu zakłada objęcie placówek nauczania przedszkolnego oraz szkół podstawowych w województwie łódzkim szkoleniami z zakresu współczesnej pedagogiki, przekazanie materiałów dydaktycznych dla nauczycieli, dla przedszkoli i szkół oraz wyposażenie placówek oświatowych województwa łódzkiego w sprzęt sportowy.
7. Rozwój i upowszechnianie sportu w środowisku młodzieży akademickiej, wspieranie różnorodnych form aktywizacji sportowej środowisk akademickich, których celem jest upowszechnianie sportu i kultury fizycznej oraz

zdrowego i aktywnego stylu życia wśród studentów, realizowane m.in. jako współzawodnictwo sportowe uczelni wyższych.

8. Organizacja imprez sportowych i rekreacyjnych o zasięgu wojewódzkim, ogólnopolskim i międzynarodowym, promujących w województwie kulturę fizyczną i osiągnięcia sportowe regionu.

9. Upowszechnianie sportu i rekreacji osób z niepełnosprawnościami, w tym organizacja rywalizacji sportowej i szkolenie zawodników z niepełnosprawnościami oraz udział w imprezach sportowych i rekreacyjnych o zasięgu minimum ponadlokalnym organizowanych dla środowiska osób z niepełnosprawnościami.

10. Działania na rzecz promowania rozwoju kultury fizycznej oraz tworzenie warunków dla powstawania inicjatyw sprzyjających rozwojowi kultury fizycznej.

Cel zadań: Tworzenie warunków dla rozwoju sportu dzieci i młodzieży - zapewnienie zawodnikom województwa łódzkiego możliwości szkolenia sportowego w zakresie przygotowań do udziału we współzawodnictwie krajowym i międzynarodowym a także upowszechnianie kultury fizycznej wśród mieszkańców województwa łódzkiego, promocja aktywności fizycznej pozytywnie wpływającej na zdrowie, tworzenie warunków do aktywnego spędzania czasu wolnego mieszkańców.

Realizacja: Departament Sportu i Turystyki w formie współpracy finansowej.

VII. Obszar działania: turystyka i krajoznawstwo

Zadania priorytetowe:

1. Upowszechnianie turystyki i krajoznawstwa na terenie województwa łódzkiego w szczególności poprzez:

- 1) wspieranie organizacji imprez krajoznawczych oraz wydarzeń z zakresu turystyki aktywnej na terenie województwa łódzkiego o charakterze ponadlokalnym i regionalnym;
- 2) wspieranie organizacji imprez krajoznawczych organizowanych dla seniorów na terenie województwa łódzkiego;
- 3) wsparcie realizacji przedsięwzięć turystycznych takich jak: jubileusze, konferencje, seminaria, warsztaty, szkolenia związane z rozwojem turystyki i promocją regionu o zasięgu regionalnym (wojewódzkim), krajowym i międzynarodowym;
- 4) organizację Wojewódzkich Obchodów Światowego Dnia Turystyki.

2. Promocja atrakcji turystycznych województwa łódzkiego poprzez:

- 1) wspieranie organizowania wizyt studyjnych dla dziennikarzy oraz branży turystycznej promujących region łódzki (study press i study tour);
- 2) organizowanie imprez, wydarzeń turystycznych promujących szlaki turystyczne i produkty turystyczne województwa łódzkiego;
- 3) wspólną promocję regionu podczas imprez wystawienniczych krajowych i zagranicznych;
- 4) wydawanie niekomercyjnych publikacji krajoznawczych o zasięgu regionalnym.

3. Zwiększenie atrakcyjności i dostępności turystycznej regionu poprzez rozwój infrastruktury turystycznej:

- 1) wytyczanie i znakowanie lub odnawianie oznakowania: szlaków, tras turystyki aktywnej (np. rowerowych, pieszych, wodnych, konnych) i turystyki kulturowej, ścieżek edukacyjno-przyrodniczych w regionie związanych z dziedzictwem kulturowym, przyrodniczym, przemysłowym, geoturystycznym i kulinarnym;
- 2) wspieranie rozwoju ogólnodostępnej infrastruktury towarzyszącej na szlakach turystycznych (m.in. tablice informacyjne, miejsca odpoczynku, punkty serwisowe, elementy małej architektury);
- 3) wspieranie tworzenia produktów turystycznych wzbogacających ofertę regionu łódzkiego, w oparciu o potencjał przyrodniczy, kulturowy i przestrzenny regionu oraz o dziedzictwo kulinarne.

4. Wzmocnienie poczucia tożsamości regionalnej poprzez:

- 1) edukację turystyczną dzieci, młodzieży oraz dorosłych;
- 2) wspieranie organizacji konkursów i turniejów z zakresu wiedzy krajoznawczej o regionie łódzkim.

Cel zadań: Promocja walorów turystycznych oraz upowszechnianie uprawiania turystyki w województwie łódzkim.

Realizacja: Departament Sportu i Turystyki w formie współpracy finansowej i pozafinansowej.

VIII. Obszar działania: ochrona środowiska

Zadania priorytetowe:

1. Rozwój działań z zakresu ekologii, ochrony środowiska i ochrony przyrody, w szczególności poprzez:

- 1) prowadzenie konsultacji społecznych aktów prawa miejscowego tj. uchwały Sejmiku Województwa Łódzkiego dot. programów ochrony przed hałasem i ochrony powietrza;
- 2) współpracę z organizacjami pozarządowymi w zakresie zadań publicznych z zakresu ekologii, ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego, a także w zakresie oceny prac konkursowych zgłaszanych w ramach organizowanych konkursów z zakresu edukacji ekologicznej.

Cel zadania: Wzmocnienie współpracy pomiędzy Samorządem Województwa Łódzkiego a organizacjami pozarządowymi w obszarze ekologii, ochrony środowiska i ochrony przyrody.

Realizacja: Departament Środowiska w formie współpracy pozafinansowej.

IX. Obszar działania: wspomaganie rozwoju gospodarczego, w tym rozwoju przedsiębiorczości.

Zadania priorytetowe:

1. Popularyzacja działań wspierających przedsiębiorczość poprzez:

- 1) włączanie przedstawicieli organizacji pozarządowych do współpracy przy organizacji przedsięwzięć, takich jak: Europejskie Forum Gospodarcze, Forum Biznesu i Zrównoważonego Rozwoju;
- 2) wprowadzenie do programu Europejskiego Forum Gospodarczego tematyki ekonomii społecznej jako stałego punktu;
- 3) wymianę informacji z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rozwoju gospodarczego na temat podejmowanych inicjatyw umożliwiających wolontariuszom, studentom, gościom innych instytucji udziału w wydarzeniach np.: w Europejskim Forum Gospodarczym;
- 4) wspieranie inicjatyw promujących rozwój gospodarczy województwa m.in. poprzez popularyzację idei lokalnego i regionalnego patriotyzmu gospodarczego (w tym jego potencjału i dorobku) oraz roli ekonomii społecznej i in.

Cel zadania: m.in. promocja atrakcyjności gospodarczej i inwestycyjnej Województwa Łódzkiego ze szczególnym uwzględnieniem specjalizacji regionalnych poprzez organizację Europejskiego Forum Gospodarczego oraz Forum Biznesu i Zrównoważonego Rozwoju; promowanie Województwa Łódzkiego jako regionu innowacji: technologicznych, organizacyjnych, marketingowych, produktowych i procesowych oraz podniesienie konkurencyjności MŚP poprzez zapewnienie dostępu do informacji gospodarczych i nowych technologii, wymianę doświadczeń oraz dobrych praktyk.

Realizacja: Departament Prawno-Organizacyjny i Departament Promocji w formie współpracy pozafinansowej.

X. Obszar działania: działania na rzecz bezpieczeństwa publicznego

Zadania priorytetowe:

1. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa publicznego, poprzez wzrost aktywności społecznej oraz kształtowanie postaw obywatelskich realizowanych przez:

- 1) promowanie i wspieranie programów prewencyjno-edukacyjnych, w szczególności dla dzieci, młodzieży i seniorów w zakresie szeroko rozumianego bezpieczeństwa publicznego oraz podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości społecznej m. in. w zakresie:
 - organizowania przedsięwzięć służących krzewieniu sportu i kultury fizycznej pozwalających na rozwinięcie sprawności wykorzystywanej w działaniach ratowniczych,
 - organizowania przedsięwzięć oświatowo-kulturalnych propagujących wiedzę i umiejętności w zakresie ochrony przeciwpożarowej,

- upowszechniania i wspierania form współdziałania między lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi w zakresie ochrony przeciwpożarowej,
 - propagowania zasad udzielania pierwszej pomocy poszkodowanym w wyniku pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia bezpieczeństwa na obszarach wodnych,
 - udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej,
 - zasad i sposobów zachowania się w sytuacjach zagrażających życiu lub zdrowiu;
- 2) wspieranie działań w zakresie ratownictwa wodnego, realizowanych przez podmioty uprawnione do wykonywania ratownictwa wodnego w oparciu o ustawę z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych;
 - 3) udzielanie wsparcia przy realizacji zadań w zakresie zapobiegania pożarom, klęskom żywiołowym lub innym miejscowym zagrożeniom, realizowanych przez ochotnicze straże pożarne działające w oparciu o ustawę z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej oraz ustawę z dnia 7 kwietnia 1989 r. o stowarzyszeniach;
 - 4) wspieranie działalności organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie realizujących zadania w zakresie bezpieczeństwa publicznego;
 - 5) działania na rzecz upowszechniania wiedzy i zwiększania praktycznych umiejętności niezbędnych przy realizacji zadań w zakresie bezpieczeństwa publicznego.

Cel zadania: Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego.

Realizacja: Departament Kontroli, Audytu Wewnętrznego i Bezpieczeństwa w formie współpracy finansowej i pozafinansowej.

Rozdział 7 Okres realizacji Programu

Program realizowany jest w ciągu jednego roku tj. od 1 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2022 r.

Rozdział 8 Sposób realizacji Programu

1. Podmiotami uczestniczącymi we współpracy są:
 - 1) Sejmik Województwa – uchwalający roczny Program, jako organ stanowiący;
 - 2) Zarząd Województwa – realizujący roczny Program, jako organ wykonawczy Województwa;
 - 3) organizacje pozarządowe oraz podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 Ustawy w zakresie odpowiadającym działaniom województwa.
2. Zarząd Województwa realizuje Program przy pomocy:
 - 1) komórek organizacyjnych Urzędu;
 - 2) wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych, które w obszarach swojego działania współpracują z organizacjami.
3. Komórki organizacyjne Urzędu oraz wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne prowadzą bezpośrednią współpracę z organizacjami, która w szczególności polega na:
 - 1) przygotowaniu i prowadzeniu konkursów ofert na realizację zadań finansowanych oraz dofinansowanych z budżetu Województwa;
 - 2) sporządzaniu sprawozdań z finansowej i pozafinansowej współpracy z organizacjami pozarządowymi;
 - 3) podejmowaniu i prowadzeniu bieżącej współpracy z organizacjami pozarządowymi statutowo prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

4. Za całokształt kontaktów Samorządu Województwa z organizacjami odpowiada komórka właściwa ds. koordynacji współpracy z organizacjami pozarządowymi, zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego, zwana dalej: właściwą komórką organizacyjną¹⁾.

5. Cele wskazane w Programie będą realizowane przez formy współpracy wskazane w niniejszym Programie.

Rozdział 9

Wysokość środków przeznaczonych na realizację Programu

1. Realizacja Programu finansowana będzie z budżetu Samorządu Województwa, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz innych dostępnych środków.

2. Wysokość środków przeznaczonych na realizację programu określa uchwała Sejmiku Województwa w sprawie uchwały budżetowej województwa łódzkiego na rok 2022. Wydatki związane z realizacją zadań, o których mowa w programie nie mogą przekroczyć kwoty środków finansowanych zaplanowanych na ten cel w budżecie na rok 2022.

3. W 2022 roku na realizację zadań publicznych objętych niniejszym Programem planuje się środki w wysokości 11 950 240,00 zł²⁾.

4. Informacja o środkach finansowych pochodzących z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przekazywana jest Samorządowi Województwa w I kwartale 2022 roku.

Rozdział 10

Sposób oceny realizacji programu

1. Bieżącym monitoringiem realizacji Programu zajmuje się właściwa komórka organizacyjna we współpracy z kierownikami właściwych merytorycznie komórek organizacyjnych Urzędu oraz wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych. Monitoring polega na ocenie realizacji opisanych zasad i trybów współpracy. Uzyskiwane w czasie realizacji programu informacje, uwagi, wnioski i propozycje dotyczące realizowanych projektów będą wykorzystywane do usprawnienia bieżącej współpracy Samorządu Województwa z organizacjami. Końcowa ewaluacja dotycząca realizacji poszczególnych zadań priorytetowych odbywać się będzie między innymi poprzez odwołanie do wskaźników o charakterze ilościowym, jak też do oceny jakościowej. Ocena realizacji Programu dokonywana będzie między innymi w oparciu o następujące wskaźniki:

- 1) wysokość środków finansowych przekazanych organizacjom pozarządowym oraz podmiotom prowadzącym działalność pożytku publicznego na realizację zadań publicznych w danym roku budżetowym;
- 2) liczbę ofert złożonych przez organizacje pozarządowe oraz podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego w ramach otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych;
- 3) liczbę zawartych umów o współfinansowanie lub finansowanie realizacji zadań publicznych;
- 4) liczbę szkoleń oraz spotkań informacyjnych organizowanych dla organizacji pozarządowych przez Urząd;
- 5) liczbę dokumentów przekazanych do konsultacji społecznych;
- 6) liczbę organizacji biorących udział w konsultacjach społecznych.

Ocena jakościowa współpracy odbywa się także poprzez badanie ankietowe oraz dyskusję prowadzone wśród organizacji pozarządowych z regionu łódzkiego prowadzone w celu poznania opinii podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego.

2. Zarząd Województwa nie później niż do dnia 30 kwietnia 2023 roku przekaże sprawozdanie z realizacji Programu Sejmikowi Województwa.

¹⁾ Zgodnie z obowiązującym na dzień przygotowania dokumentu Regulaminem Organizacyjnym Urzędu Marszałkowskiego Województwa komórką właściwą ds. koordynacji współpracy z organizacjami pozarządowymi jest Kancelaria Marszałka.

²⁾ Niniejsza kwota ma charakter szacunkowy i może zostać skorygowana w zależności od możliwości finansowych Samorządu Województwa. Wysokość środków przeznaczonych na realizację programu na dzień jego przyjęcia nie uwzględnia kwoty zadań wybranych do realizacji w ramach V edycji Budżetu Obywatelskiego „ŁÓDZKIE NA PLUS”, które będą w 2022 roku zlecane organizacjom pozarządowym lub podmiotom wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy.

3. Sprawozdanie, o którym mowa w pkt 2, zostanie upublicznione w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu oraz na stronie www.ngo.lodzkie.pl.

Rozdział 11

Sposób tworzenia programu i przebieg konsultacji

1. Prace nad przygotowaniem Programu zostały zainicjowane i przeprowadzone przez właściwą komórkę organizacyjną.

2. Przygotowanie Programu objęło realizację w zaplanowanych terminach następujących działań:

- 1) przygotowanie przez właściwe merytorycznie komórki organizacyjne Urzędu oraz przez wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne informacji na temat priorytetów w realizacji zadań publicznych;
- 2) skierowanie projektu Programu do konsultacji poprzez upublicznienie na stronie internetowej Urzędu.

Projekt programu współpracy opracowany przez Urząd udostępniony został do konsultacji w dniach 23 września - 8 października 2021 r. Konsultacje prowadzone były w formie:

- spotkania i dyskusji o Programie przeprowadzonej 7 października 2021 roku podczas posiedzenia Łódzkiej Wojewódzkiej Rady Działalności Pożytku Publicznego z jej członkami (w ramach konsultacji członkowie Łódzkiej Wojewódzkiej Rady Działalności Pożytku Publicznego nie zgłosili uwag do projektu);
- pisemnej poprzez składanie wypełnionych formularzy osobiście lub pocztą na adres Biura Podawczego Urzędu lub drogą elektroniczną poprzez przesyłanie formularzy z uwagami na podane adresy mailowe (w ramach konsultacji pisemnych wpłynął 1 formularz konsultacyjny od 1 organizacji pozarządowej z województwa łódzkiego).

Zgłoszona uwaga została w całości uwzględniona w projekcie, co zostało opisane w podsumowaniu konsultacji;

- 3) opracowanie ostatecznego projektu Programu;
- 4) przedłożenie na posiedzenie Zarządu Województwa projektu uchwały w sprawie wniesienia pod obrady Sejmiku Województwa Programu.

Rozdział 12

Tryb powoływania i zasady działania komisji konkursowych do opiniowania ofert w otwartych konkursach ofert

1. Każdorazowo, w związku z ogłoszonym konkursem ofert na wykonanie zadań publicznych samorządu województwa w danym obszarze, wynikającym z Programu w celu oceny formalnej ofert składanych w otwartych konkursach ofert, Kierownik komórki organizacyjnej lub wojewódzkiej samorządowej jednostki organizacyjnej przeprowadzającej konkurs powołuje zespół ds. weryfikacji formalnej ofert.

2. Do zadań zespołu należy w szczególności:

- 1) sprawdzenie zgodności oferty z ogłoszeniem o konkursie oraz jej kompletności i terminu złożenia;
- 2) przeprowadzenie stosownej procedury związanej z uzupełnianiem braków formalnych zgodnie z warunkami zapisanymi w ogłoszeniu o otwartym konkursie ofert;
- 3) sporządzenie wykazów ofert pozytywnie i negatywnie zweryfikowanych pod kątem oceny formalnej.

3. Protokół z posiedzenia zespołu ds. weryfikacji formalnej ofert oraz wykazy ofert pozytywnie i negatywnie zweryfikowanych podpisują wszyscy członkowie zespołu i przekazują do właściwej komisji konkursowej, opiniującej oferty w zakresie danego działania, w obszarze którego został ogłoszony konkurs ofert na realizację zadań publicznych Województwa.

4. Zarząd Województwa w celu opiniowania ofert składanych w otwartych konkursach ofert w danym obszarze, wynikającym z Programu, powołuje Komisję konkursową, zwaną dalej Komisją.

5. W skład Komisji wchodzi minimum sześciu członków, w tym:

- 1) dwóch przedstawicieli organu wykonawczego, z których jeden pełni funkcję przewodniczącego komisji konkursowej;

- 2) od dwóch do pięciu pracowników komórki organizacyjnej lub wojewódzkiej samorządowej jednostki organizacyjnej, w zakresie działania której został ogłoszony konkurs lub od czterech do dziesięciu pracowników, w przypadku konkursów ogłoszonych w zakresie działania więcej niż jednej komórki organizacyjnej lub wojewódzkiej samorządowej jednostki organizacyjnej;
- 3) maksimum do trzech osób reprezentujących organizacje pozarządowe lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 Ustawy, z wyłączeniem osób reprezentujących organizacje pozarządowe lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 Ustawy biorące udział w konkursie, przy czym udział przedstawicieli organizacji pozarządowych nie jest konieczny w przypadku gdy:
 - a) żadna organizacja nie wskaże osób do składu Komisji,
 - b) wskazane osoby nie wezmą udziału w pracach Komisji,
 - c) wszystkie powołane w skład Komisji osoby podlegają wyłączeniu, ze względu na opisane w Ustawie konflikty interesu (wskazanie przez organizację biorącą udział w konkursie lub wyłączenie na podstawie Kodeksu postępowania administracyjnego).

6. W pracach Komisji mogą uczestniczyć także, z głosem doradczym, osoby posiadające specjalistyczną wiedzę w dziedzinie obejmującej zakres zadań publicznych, których konkurs dotyczy. Osoby uczestniczące w pracach Komisji z głosem doradczym wskazywane są w uchwale Zarządu Województwa powołującej Komisję. Ponadto w pracach Komisji może uczestniczyć w roli obserwatora pracownik właściwej komórki organizacyjnej, a także wyznaczony do obsługi spotkania pracownik lub pracownicy komórki organizacyjnej lub wojewódzkiej samorządowej jednostki organizacyjnej.

7. Do członków Komisji biorących udział w opiniowaniu ofert stosuje się odpowiednio przepis art. 24 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 roku – Kodeks postępowania administracyjnego. W pracach Komisji nie mogą uczestniczyć:

- 1) przedstawiciele organizacji, których oferta opiniowana jest przez tę Komisję;
- 2) osoby, których udział w opiniowaniu ofert może powodować konflikt interesów.

8. Posiedzeniami Komisji kieruje przewodniczący. W przypadku nieobecności przewodniczącego posiedzeniom przewodniczy osoba pisemnie upoważniona przez niego. Do zadań przewodniczącego Komisji należy w szczególności:

- 1) ustalenie przedmiotu i terminów posiedzeń Komisji;
- 2) inicjowanie i organizowanie prac Komisji.

9. Zarząd Województwa prowadzi w trybie ciągłym nabór wskazanych przez organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 Ustawy kandydatów do składu komisji konkursowych. Baza kandydatów na członków komisji konkursowych opiniujących oferty składane w ramach otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych prowadzona jest przez komórkę właściwą ds. prowadzenia Bazy kandydatów, zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego³⁾.

10. Nabór, o którym mowa w pkt 9 odbywa się w oparciu o zasady ustalane przez Zarząd Województwa, które podawane są do publicznej wiadomości⁴⁾.

11. Wybór osób reprezentujących organizacje pozarządowe lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 Ustawy, z utworzonej bazy kandydatów na członków komisji konkursowych opiniujących oferty składane w ramach otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych, będzie dokonywany przez Kierownika właściwej merytorycznie komórki organizacyjnej Urzędu lub wojewódzkiej samorządowej jednostki organizacyjnej na podstawie wskazanych przez kandydatów w formularzu obszarów tematycznych. Osoby uczestniczące w pracach Komisji wybrane z ww. bazy kandydatów wskazywane są w uchwale Zarządu Województwa powołującej Komisję.

³⁾Zgodnie z obowiązującym na dzień przygotowania dokumentu Regulaminem Organizacyjnym Urzędu Marszałkowskiego Województwa komórką właściwą ds. prowadzenia Bazy kandydatów jest Kancelaria Marszałka.

⁴⁾Na dzień przygotowania dokumentu zasady naboru kandydatów określa Uchwała Nr 662/21 Zarządu Województwa Łódzkiego z dnia 6 lipca 2021 r. w sprawie ustalenia zasad naboru kandydatów do komisji konkursowych opiniujących oferty składane w ramach otwartych konkursów na realizację zadań publicznych oraz ogłoszenia o ich naborze. Uchwała dostępna jest na stronie www.ngo.lodzkie.pl w zakładce formy współpracy finansowej.

12. Projekt uchwały w sprawie powołania Komisji opracowywany jest przez komórkę organizacyjną Urzędu lub wojewódzką samorządową jednostkę organizacyjną, w zakresie działania której został ogłoszony otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych Województwa.

13. Komisja podejmuje wszystkie decyzje zwykłą większością głosów w obecności co najmniej 2/3 liczby jej członków. W przypadku równej liczby głosów, decyduje głos przewodniczącego lub osoby upoważnionej do zastępowania go podczas posiedzenia. W przypadku jeśli w wyniku głosowania Komisja nie zgodzi się ze wstępną oceną oferty, dokonaną przez co najmniej 2 członków Komisji, oferta podlega ponownej ocenie merytorycznej dokonywanej przez Komisję a jej wynik zostaje uwzględniony w protokole z posiedzenia Komisji.

14. Najpóźniej na posiedzeniu Komisji, po zapoznaniu się z wykazem złożonych ofert, każdy członek Komisji podpisuje oświadczenie o braku istnienia powiązań, o których mowa w pkt 7. W przypadku, gdy posiedzenie Komisji odbywa się w sposób zdalny każdy członek Komisji po zapoznaniu się z wykazem złożonych ofert przesyła skan oświadczenia o braku istnienia powiązań, o których mowa w pkt 7, najpóźniej w terminie 3 dni od dnia odbycia posiedzenia w formie zdalnej, zaś w terminie 14 dni od dnia posiedzenia zdalnego, przesyła oryginał oświadczenia, za datę wysłania uznaje się datę nadania przesyłki u wyznaczonego operatora pocztowego w rozumieniu ustawy prawo pocztowe (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1041). W przypadku stwierdzenia istnienia powiązań, o których mowa w pkt 7, członek Komisji zgłasza ten fakt na posiedzeniu Komisji, w tym na posiedzeniu prowadzonym w formie zdalnej i zostaje wyłączony z prac Komisji.

15. Komisja obraduje na posiedzeniach zamkniętych, bez udziału oferentów. W posiedzeniu Komisji mogą uczestniczyć zaproszeni eksperci, obserwatorzy oraz pracownicy jednostki obsługujący posiedzenie. W uzasadnionych przypadkach Przewodniczący może zarządzić inny tryb pracy Komisji.

16. Komisja konkursowa ocenia jedynie oferty kompletne pod względem formalnym.

17. Do zadań komisji należy w szczególności:

- 1) opiniowanie złożonych ofert;
- 2) sporządzenie wykazów ofert spełniających wymogi merytoryczne i niespełniających ich (dotyczy konkursów, w których w ogłoszeniu określono minimalną wartość procentową, którą muszą spełniać oferty, aby uzyskać rekomendację do dotacji);
- 3) sporządzenie listy ofert wraz z propozycją podziału środków finansowych;
- 4) inne czynności wskazane w ogłoszeniu konkursowym.

18. Komisja przygotowuje opinię nt. złożonych ofert spełniających wymogi formalne w oparciu o kryteria ustalane przez Zarząd Województwa, które podawane są do publicznej wiadomości w ogłoszeniu konkursowym. Każda oferta przed wydaniem opinii przez Komisję musi zostać wstępnie oceniona w oparciu o ustalone kryteria niezależnie przez co najmniej 2 członków Komisji lub ekspertów uczestniczących w pracach Komisji. Wstępne oceny ofert przedkładane są Komisji jako podstawa do ostatecznej oceny i wydania opinii nt. złożonych ofert, sporządzenia listy ofert wraz z propozycją podziału środków.

19. Z prac Komisji sporządza się protokół, który podpisują wszyscy członkowie Komisji w niej uczestniczący. Zawiera on w szczególności:

- 1) informację o trybie i terminie posiedzenia Komisji;
- 2) listę obecności członków Komisji (w załączniku do protokołu);
- 3) informację o wyłączeniu członków Komisji z oceny ofert wraz z uzasadnieniem tego faktu;
- 4) wskazanie liczby ofert, które wpłynęły na otwarty konkurs ofert w terminie;
- 5) wskazanie ofert odrzuconych na etapie oceny formalnej wraz z podaniem przyczyn odrzucenia (w załączniku do protokołu);
- 6) zestawienie ofert ocenianych merytorycznie ze wskazaniem liczby przyznanych punktów i propozycją kwot dotacji (w załączniku do protokołu);
- 7) karty oceny merytorycznej ofert (w załączniku do protokołu).

20. Na podstawie protokołu z posiedzenia Komisji komórka organizacyjna lub wojewódzka samorządowa jednostka organizacyjna, w zakresie działania której został ogłoszony otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych Województwa, sporządza projekt uchwały Zarządu Województwa w sprawie rozstrzygnięcia otwartego konkursu ofert.

21. Wyniki otwartego konkursu ofert publikowane są wraz ze wskazaniem ocen Komisji niezwłocznie po wyborze ofert przez Zarząd Województwa:

- 1) w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu;
- 2) na stronie internetowej www.ngo.lodzkie.pl;
- 3) na tablicach ogłoszeń w siedzibie Urzędu;
- 4) na stronie Regionalnego Centrum Polityki Społecznej w Łodzi, w przypadku konkursów realizowanych przez Centrum.

22. Komisja ulega rozwiązaniu z chwilą rozstrzygnięcia otwartego konkursu ofert, unieważnienia otwartego konkursu ofert lub rezygnacji z zamiaru powierzenia/wsparcia realizacji zadania przez organizacje pozarządowe w ramach otwartego konkursu ofert, w ramach którego została powołana.

23. Obsługę Komisji zapewnia komórka organizacyjna lub wojewódzka samorządowa jednostka organizacyjna, w zakresie działania której został ogłoszony otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych Województwa.

24. Członkowie Komisji informowani są o posiedzeniu Komisji co najmniej 3 dni robocze przed jego organizacją.

25. Wszyscy członkowie Komisji mają wgląd w złożone oferty. Wstępne oceny ofert są udostępniane członkom Komisji przed posiedzeniem, podczas którego zatwierdzana jest lista rankingowa ofert, w terminie umożliwiającym rzetelne zapoznanie się z nimi.

Rozdział 13 **Postanowienia końcowe**

1. Zmiany w Programie mogą być dokonywane w trybie uchwały Sejmiku Województwa.

2. W sprawach nieuregulowanych w niniejszym Programie zastosowania mają przepisy Ustawy, ustawy Kodeks Cywilny, ustawy o finansach publicznych oraz ustawy Prawo zamówień publicznych.